

Hjälp oss lösa gåtan bakom sköldkörtelrubbing!

TEXT: Katarina Sundberg

Hunden är människans bästa och närmsta vän på många sätt. Vi lever i samma miljö, äter i stort sett samma mat och drabbas också i stor utsträckning av samma sjukdomar. Hundens allra vanligaste sjukdomar är också människans. Cancer, diabetes, epilepsi, hjärt/kärlsjukdomar och autoimmuna sjukdomar förekommer alla i samma eller liknande form hos hund som hos människa. Tyvärr är dock sjukdomsfrekvensen ofta betydligt högre hos våra fyrbenta vänner. I "hundgenetikgruppen" vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bedrivs forskning kring sjukdomar som förekommer både hos hund och människa. Målet är att vår forskning skall vara till hjälp både för oss människor och vår bästa vän, hunden. Nu behöver vi er hjälp!

Vanligaste hormonrubbingen

En av våra studier syftar till att öka kunskapen om autoimmun sköldkörtelrubbing hos hund. Sjukdomen, som också kallas lymfocytär tyreoidit, är idag den allra vanligaste endokrina sjukdomen hos hund. Sjukdomen drabbar många raser i hög frekvens, är ärftlig och kan inte botas. Drabbade hundar är därför beroende av livslång medicinering. Riesenschnauzer, hovawart, dobermann, rhodesian ridgeback och boxer tillhör de överrepresenterade raserna, men sjukdomen är också vanlig hos welsh springer spaniel.

Felriktat immunsvär

Autoimmun sköldkörtelrubbing tillhör de organspecifika autoimmuna sjukdomarna och drabbar även oss människor. Att sjukdomen är autoimmun innebär att kroppen felaktigt uppfattar sitt eget organ som främmande. Immunförsvaret bildar då antikroppar som successivt och effektivt förstör vävnaden. Efter en tid är sköldkörteln helt fördärvad.

På lågvarv

Sköldkörteln är en liten, fjärilsformad körtel som sitter på halsens framsida,

strax under struphuvudet. Den må vara liten, men är oerhört viktig. Här bildas tyroxin (t4) och trijodtyronin (t3), två hormon som styr kroppens ämnesomsättning. Tillväxt, värmereglering, fettförbränning, hjärtfrekvens och många andra kroppsfunktioner styrs av t3 och t4. Producerar kroppen för lite sköldkörtelhormon ses symtom över nästan hela kroppen. Sänkt hjärtfrekvens, glanslös och torr päls, hårlöshet, ökad vikt, slöhet och "konstiga löp" är några av de vanliga tecknen. Man kan säga att hela kroppen går på lågvarv.

Men symtomen kommer smygande och blir synliga först sent i sjukdomsförloppet. Eftersom många hundar är i övre medelåldern då symtomen först blir synliga, kan tydiga sjukdomstecken lätt misstolkas som vanliga ålderstecken. Att symtom uppkommer sent i sjukdomsförloppet innebär också att avelsdjur ofta hunnit gå i avel innan de får sin diagnos.

Gener och miljö

Att lymfocytär tyreoidit är ärftligt är idag allmänt vedertaget. Däremot vet man inte exakt vilka gener som styr

uppkomst och utveckling av sjukdomen. Man tror att det är många olika gener som spelar in, både sådana som styr immunförsvaret i allmänhet, men även gener specifika för sköldkörteln. Dessutom tror man att vissa miljöfaktorer kan vara avgörande för sjukdomsförloppet. Studier har visat att bland annat ett allt för högt jodintag kan trigga igång sjukdomen om man tillhör den genetiska riskgruppen.

I vår forskargrupp vid SLU i Uppsala arbetar vi för att kartlägga den genetiska orsaken till autoimmun sköldkörtelrubbning hos hund. Vi har arbetat intensivt under många år och därför samlat på oss ett mycket fint och unikt material. Vi befinner oss nu i ett mycket intressant skede av studien, och det är här ni kommer in. Vi behöver *er* hjälp!

Tittut!

I den första delen av vår studie jämförde vi arvsmassan hos ca 80 sköldkörtelsjuka riesenschnauzers med den hos ca 50 friska. Analysen sorterade ut ett antal mycket lovande regioner, innehållande både sköldkörtelspecifika och allmänt immunreglerande gener, precis som vi hade hoppas.

Men för att kunna konfirmera våra resultat behöver vi DNA från fler hundar, av andra raser. Vi har idag samarbete med rasklubbarna för riesenschnauzer, hovawart och polski owczarek nizinny (pon). Vi har dessutom nära kollaboration med forskare i England, där man koncentrerat sig på dobermann, ridgeback och boxer. Nu behöver vi *er* hjälp.

Ni kan hjälpa oss att komma vidare och lösa den genetiska gåtan bakom lymfocytär tyreoidit. Förutom att hjälpa många tusentals hundar som

drabbas av sjukdomen varje år och att i förlängningen minska frekvensen av den, är förhoppningen att vår forskning även skall vara till nytta för människor med autoimmun sköldkörtelrubbning. Som tack för hjälpen får du en gratis kontroll av din hunds sköldkörtelstatus.

Några droppar blod

Vi hoppas att du och din hund skulle kunna tänka er att bidra till vår forskning. Allt som krävs är ett vanligt blodprov som tas av din ordinarie veterinär. Provtagningen är givetvis gratis och alla uppgifter om dig och din hund behandlas konfidentiellt. Vi behöver blodprov från sköldkörtelsjuka Welsh springer spaniels, men minst lika viktiga är de friska. Vi vill dock att de friska skall vara över sju års ålder. Kontakta oss för att höra efter om din hund passar in i studien och för att få de papper och uppgifter du behöver.

För att läsa mer om sjukdomen och om våra studier kan du titta in på <http://skoldkortelrubbninghoshund.slu.se> och på <http://hunddna.slu.se> kan du även läsa om våra andra forskningsprojekt. Håll också utkik på welshklubbens hemsida för mer information under hösten!

Stort tack för er medverkan!

KATARINA SUNDBERG

SLU, inst. för husdjursgenetik

Box 7023

750 07 Uppsala

Tel: 018-671937

Katarina.Sundberg@hgen.slu.se

PRESENTATION:

Katarina Sundberg är husdjursgenetiker och doktorand i hundgenetikgruppen vid Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala. Gruppen har ett nära samarbete både med Uppsala Universitet och ett stort antal institut runt om i Europa. Tillsammans ingår de i ett stort EU-finansierat samarbetsprojekt kallat "LUPA" där syftet är att med hundens hjälp lösa den genetiska gåtan bakom många av de sjukdomar som drabbar oss människor. Läs mer om LUPA på www.eurolupa.org.